

handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Forside:
Havna i Dar es Salaam, Tanzania, sett fra Mapatu House (tolladministrasjonens kontorer). I de senere år har mengden av varer som passerer gjennom havna økt betraktelig, og tollbehandlingen har blitt langt mer effektiv. Bildet er tatt fra kontorene til ASYUDAs regionale tekniske senter for det sørlige og østlige Afrika, som er etablert med støtte fra Norge. ASYCUDA er et elektronisk tollbehandlingssystem som dekker de fleste prosedyrer relatert til utenlandshandel, etablert og utviklet av UNCTAD.

Innsiden av forsiden:
Tollklarering i Mapatu House i havna i Dar es Salaam. Velfungerende tolladministrasjon- og handelsprosedyrer er avgjørende for å legge til rette for økt handel i de minst utviklede land.

Innsiden av baksiden:
Kvinnens deltagelse og bruken av moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi er viktige elementer når det gjelder handel og utvikling.

Baksiden:
Roser fra Øst Afrika utgjør en vesentlig del av Norges import fra MUL i Afrika. Den største importøren av roser fra Øst Afrika til Norge, Mester Grønn, importerer alle sine roser fra fair trade-sertifiserte gartnerier. Ca. 40 % av disse blir markedsført som fair trade roser i samarbeid med Fair Trade Max Havelaar. Fair Trade merkelappen hjelper produsenter og arbeidere til å oppnå rettferdige priser og tilfredsstillende arbeidsforhold, og forsikrer forbrukerne om at de produktene de kjøper er produsert og solgt under etisk akseptable forhold. Produsentene må forplikte seg til å følge ILO-konvensjonene, FNs Menneskerettighetserklæring og Barnekonvensjonen.

handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid

Innhold

Innhold.....	3
Forord	4
1. Hvorfor handelsrettet utviklingssamarbeid?	6
2. utfordringer.....	9
3. Eksisterende samarbeid	12
4. Satsingsområder	15
5. Resultatoppfølging og evaluering	21
Vedlegg 1: WTO Task Force on Aid for Trade.....	23
Vedlegg 2: Integrated Framework (IF).....	27
Forkortelser.....	28

Forord

Regjeringen ønsker å bidra til at utviklingslandene skal oppnå økonomisk vekst og redusert fattigdom gjennom økt deltakelse i internasjonal handel. Fra norsk side vil vi særlig arbeide for at handelen og globaliseringen tjener de svakeste landene og befolkningsgruppene, fremmer kvinners stilling og er miljømessig bærekraftig.

Markedsadgang og andre forbedringer i handelsvilkårene er viktig i den forbindelse. Dette er temaer det nå forhandles om i Verdens handelsorganisasjon (WTO), i den såkalte Doha-runden (Doha Development Agenda). Regjeringen legger stor vekt på disse forhandlingene som et ledd i arbeidet med å utvikle rettferdig global styring på handelsområdet.

Markedsadgang er imidlertid ikke nok for de fattigste landene. De mangler nødvendige forutsetninger når det gjelder både velfungerende reguleringer og handelsprosedyrer, produksjonskapasitet, infrastruktur og markedsføringskompetanse. Disse landene krever et sterkere og mer effektivt utviklingssamarbeid for å kunne virkeliggjøre målet om økt eksport og bedre integrasjon i den globale økonomien. Norge vil møte denne utfordringen ved å trappe opp vår innsats på handelsrettet utviklingssamarbeid.

Handelsrettet utviklingssamarbeid er et viktig satsingsområde for Regjeringen. I Regjeringens plattform fra Soria Moria understreker vi at

- Regjeringen vil styrke fattige lands mulighet og evne til handel,
- Norge i handelspolitikken har sterke interesser av og et ønske om å fremme en mest mulig rettferdig handelspolitikk,
- Regjeringen vil arbeide for å fremme et internasjonalt handelsregime hvor hensyn til miljø, faglige og sosiale rettigheter, matsikkerhet og utvikling i fattige land skal tillegges avgjørende vekt,
- Regjeringen i de pågående WTO-forhandlingene vil opptre som støttespiller for land som fremmer interessene til den fattige delen av verdens befolkning,
- Norge må bidra praktisk til at de fattige landene kan få hevdet sine interesser,
- bistandspolitikken legger opp til at landene i sør kan ta del i utviklingen av internasjonal handel,
- en differensiert handelspolitikk gjør det mulig å fremme handel med utvalgte fattige land,
- Regjeringen vil målrette bistand mot å sette de minst utviklede land i stand til å utnytte sine handelspreferanser.

På denne bakgrunn legger vi nå frem en handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid. Planen vil være vårt innspill til den omfattende internasjonale prosessen på området og samtidig et bidrag til å styrke Regjeringens arbeid for bærekraftig økonomisk vekst i de fattigste landene, og dermed også til å nå FNs tusenårsmål. Det dreier seg om å synliggjøre og videreutvikle den innsatsen vi allerede gjør på dette området. Det er samtidig viktig for oss å øke våre bidrag i denne prosessen, basert på best mulig samordning med samarbeidslandene, internasjonale organisasjoner og andre giverland. Vi legger stor vekt på at dette skal skje i dialog med myndigheter, næringsliv og relevante organisasjoner både i de aktuelle samarbeidslandene og i Norge.

A handwritten signature in black ink that reads "Jonas Gahr Støre".

Jonas Gahr Støre
Utenriksminister

A handwritten signature in black ink that reads "Erik Solheim".

Erik Solheim
Miljø- og utviklingsminister

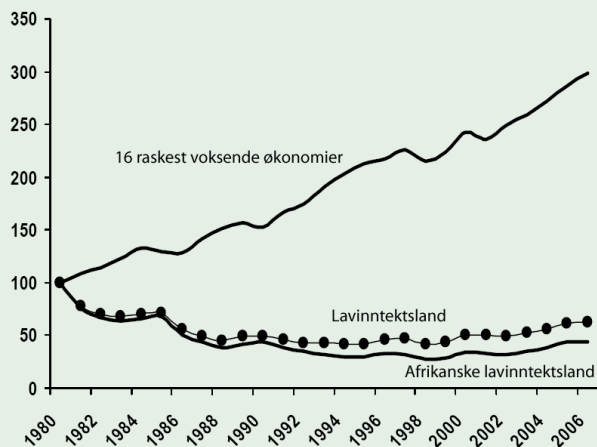
1. Hvorfor handelsrettet utviklings samarbeid?

Internasjonal handel er vesentlig for å skape økonomisk vekst, utvikling og økt velferd i de fattigste landene. En rekke utviklingsland har hatt en sterk vekst i sin utenrikshandel de senere årene. Noen utviklingsland har blitt viktige handelsnasjoner og sentrale aktører i WTO-forhandlingene. Mange av de fattigste landene, bl.a. i Afrika, har tatt del i denne veksten. Det er likevel et faktum at de fattigste landenes andel av verdenshandelen er blitt betydelig redusert

gjennom en årrekke. Enkelte kystløse stater og afrikanske land er i en særlig vanskelig situasjon.

Det har lenge vært et sentralt krav fra utviklingsland at det må skapes bedre vilkår for at de skal kunne delta på en bedre måte i den internasjonale handelen. Den pågående forhandlingsrunden i Verdens handelsorganisasjon (WTO), som startet med WTOs ministerkonferanse i Doha i 2001, har det offisielle navnet "Doha Development Agenda" (DDA). Utviklingslandenes spesielle situasjon og interesser skal stå i sentrum for forhandlingene. Målet er å integrere utviklingslandene i det multilaterale handelssystemet og i den globale

Endring i gjennomsnittlig andel av verdens varehandel (1980 = 100)

Siden 1980 har 16 utviklingsøkonomier (ikke oljeeksporterende) hatt en vedvarende høy gjennomsnittlig vekst på 4,5 % eller mer (Sri Lanka, Chile, Kina, India, Botswana, Burkina Faso, Indonesia, Pakistan, Mauritius, Uganda, Thailand, Malaysia, Taiwan, Kambodsja, Singapore og Sør-Korea). Denne veksten bygger på en sterk økning i deres utenrikshandel, så vel som deres andel av verdenshandelen. Lavinntektslandene har samlet sett opplevd en nedgang i sin andel av det globale markedet siden 1980, og afrikanske lavinntektsland (utenom de som er i ovennevnte gruppe av 16 land) har gjort det enda dårligere.

Kilde: Verdensbanken, basert på IMF World Economic Outlook, ved bruk av 1980 som basis år (1980= 100).

økonomien gjennom forbedret markedsadgang og spesielle vilkår i regelverket.

Markedsadgang er imidlertid ikke nok. I en rekke sammenhenger er det fastslått at de fattigste landene ikke vil være i stand til å dra fordel av et åpent og regelbasert internasjonalt handelsregime uten et betydelig og effektivt utviklingssamarbeid. Vår egen erfaring i Norge viser at tollfrihet for de minst utviklede landene (MUL) ikke nødvendigvis fører til importøkning av betydning, blant annet fordi landene har mangelfull produksjonskapasitet og kompetanse.

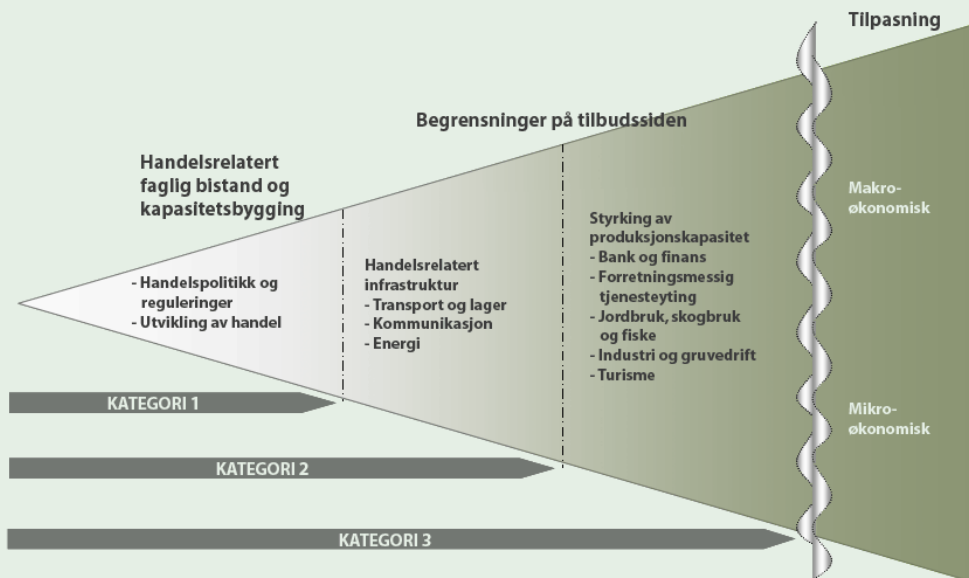
Fra norsk side er det et høyt prioritert mål å sørge for at de fattigste landene får størst mulig utbytte av de mulighetene det multilaterale handelssystemet gir, og at det gagnar både kvinner og menn. Det er videre viktig å sikre fattige lands handlingsrom slik at de kan velge utviklingsstrategier som tar hensyn til deres særegne behov og utviklingsnivå. Fattige land må ikke fratras styringsrett og virkemidler som har vært viktige

for å utvikle vårt eget land til et velferdssamfunn. Norge legger stor vekt på at det handelsrettede utviklingssamarbeidet skal gå hånd i hånd med vår innsats for et best mulig resultat i Doha-runden, og bygger opp om Doha-runden som utviklingsrunde.

Målsettingen om å integrere utviklingslandene bedre i verdenshandelen må også ses på bakgrunn av FNs toppmøte i 2000 og vedtaket om tusenårsmålene. Gjennom tusenårsmålene har verdenssamfunnet forpliktet seg til en målrettet innsats for å halvere fattigdommen innen 2015. Et eksplisitt delmål er å utvikle et åpent, regelbasert handelssystem. Økte overføringer fra rike til fattige land er ett av virkemidlene for å oppnå tusenårsmålene. FN-konferansen i Monterrey i 2002 om "finansiering for utvikling" tok på den bakgrunn til orde for økt mobilisering av private ressurser og utenlandske investeringer, bistand, handel og gjeldsslette. Konferansen la vekt på at handel er en viktig drivkraft for utvikling.

En utvidet agenda for "Aid for Trade"

Handelsrettet utviklingssamarbeid, "Aid for Trade", har fått økt internasjonal oppmerksomhet i takt med utviklingen i Doha-runden i WTO. Det var et sterkt fokus på dette i opptakten til WTOs ministerkonferanse i Hong Kong i 2005, der det ble besluttet å nedsette en arbeidsgruppe på "Aid for Trade" (jf. vedlegg 1). Som innspill til arbeidsgruppen utarbeidet OECD følgende figur:

Kilde: Effective Aid-for-Trade: Local Accountability and Global Review, OECD 2006.

Figuren illustrerer utvidelsen av agendaen, som tidligere var begrenset til handelsrelatert faglig bistand og kapasitetsbygging. Utviklingslandene, spesielt MUL, anså dette som utilstrekkelig og vektla begrensninger på tilbudssiden ("supply side constraints"). I den utvidete "Aid for Trade" agendaen er det tre kategorier:

- Handelsrelatert faglig bistand og kapasitetsbygging
- Handelsrelatert infrastruktur
- Styrking av produksjonskapasitet

I tillegg pågår det diskusjoner rundt spørsmålet om mulig kompensasjon for tilpasningskostnader i forbindelse med inngåelse av nye handelsavtaler.

2. utfordringer

Norges handelsrettede utviklingssamarbeid har som mål å medvirke til at utviklingslandene, og spesielt MUL, oppnår bærekraftig økonomisk vekst, økt sysselsetting, redusert fattigdom og forbedret velferd for hele befolkningen. Økt eksport og deltakelse i internasjonal handel gir ikke automatisk slike resultater. Forholdet mellom handel og fattigdomsreduksjon er komplisert. For at økt handel skal bidra til fattigdomsreduksjon må det samtidig føres en rettferdig nasjonal sysselsettings- og fordelingspolitikk, og miljøhensyn må ivaretas.

Hovedutfordringen er å få det handelsrettede utviklingssamarbeidet til faktisk å bidra til økt velferd for de fattigste. For å møte denne utfordringen vil Norge foreta noen prioriteringer:

- Afrika og MUL vil være klart prioritert i den norske innsatsen.
- Norge vil søke å bidra der vi har spesiell kompetanse og forutsetninger for å oppnå gode resultater. Vi legger vekt på at vår innsats er i samsvar med Regjeringens politikk for øvrig. Regjeringen har innenfor sin utviklingspolitikk valgt å satse spesielt på fem hovedområder:
 - Klima, miljø og bærekraftig utvikling
 - Fredsbygging, menneskerettigheter og humanitær bistand

- Kvinner og likestilling
- Olje og ren energi
- Godt styresett og kamp mot korrupsjon

Økonomisk utvikling og handel er et viktig aspekt ved alle disse satsingsområdene.

- Det handelsrettede utviklingssamarbeidet vil dessuten bygge på Regjeringens plattform fra Soria Moria, Norge vil blant annet ikke pålegge utviklingslandene krav om liberalisering og privatisering. Fattige land må ikke fratras styringsrett og virkemidler som har vært viktige i forbindelse med utviklingen av vårt eget velferdssamfunn.
- Handel skal fremme kvinners økonomiske stilling, og hensynet til fordeling, grunnleggende sosiale standarder, miljø og matsikkerhet skal også legges til grunn for den norske innsatsen.
- Den handelsrelaterte innsatsen må støtte opp under arbeidet med å reformere FN og for å utvikle "ett FN" på landnivå. Organisasjonene på handelsområdet må operere innenfor sine respektive mandater og samarbeide for å sikre synergi og best mulig ressursutnyttelse.
- Organisasjonenes komparative fortrinn og nisjer er utslagsgivende for deres innsats og dermed for eventuell norsk støtte.

Paris-deklarasjonen

Pariserklæringen fra 2005 er støttet av om lag 110 land i tillegg til blant annet FN-systemet og de internasjonale finansinstitusjonene. Erklæringen trekker opp kjøreregler for et mer effektivt utviklingssamarbeid og legger vekt på nasjonalt eierskap som en forutsetning for vedvarende resultater.

Pariserklæringens prinsipper:

- Eierskap	Samarbeidslandet definerer prioriteringene, omsetter disse i praksis og har en ledende rolle i dialogen med giverne.
- Tilpasning	Giverne legger nasjonale prioriteringer til grunn og bruker landets systemer og prosedyrer.
- Harmonisering	Giverne gjør ting sammen og stiller samme krav.
- Resultatstyring	Fokus på resultater i planleggingen, gjennomføringen og overvåkingen av utviklingstiltak.
- Ansvarlighet	Givere og mottakere er gjensidig ansvarlige overfor hverandre. Myndighetene er ansvarlige overfor egen nasjonalforsamling og egen befolkning.

- Det er en grunnleggende utfordring å bygge på de velprøvde prinsippene for utviklingssamarbeid som det internasjonale samfunnet har samlet seg om. Pariserklæringen om effektivitet i utviklingssamarbeidet inneholder et verdifullt sett av prinsipper og forpliktelser som også må ligge til grunn for satsingen på handelsrettet utviklingssamarbeid.
- Den økte internasjonale satsingen på handelsrettet utviklingssamarbeid må forankres i nasjonale utviklingsstrategier. Det må sikres at giverne er koordinerte og bidrar til å styrke handelsmyndighetenes kapasitet.
- En særlig utfordring for mange utviklingsland, og spesielt for de fattigste av dem, er

svake institusjoner og begrenset kapasitet. Det er et langsiktig arbeid å utvikle myndighetenes styringsverktøy. I mange utviklingsland er handelsmyndighetene blant de svakeste delene av regjeringsapparatet. Det kan derfor ofte være mer hensiktsmessig å kanalisere ressursene gjennom multinasjonale organisasjoner og gjennom programmer som mottar støtte fra flere givere, enn gjennom bilaterale enkeltprosjekter som ofte belaster nasjonale myndigheter unødig. God samordning og arbeidsdeling mellom de involverte er avgjørende.

- Utviklingslandene har selv en utfordring når det gjelder bedre koordinering og samarbeid. Handelshindringer og mangel på effektiv infrastruktur gjør seg sterkt gjeldende både på nasjonalt og regionalt nivå. Det er en spesiell utfordring for det handelsrettede utviklingssamarbeidet å bidra til regional integrasjon og handel, særlig i Afrika. Regionalt samarbeid er også nødvendig for å møte den spesielle utfordringen kystløse stater står overfor. Bærekraftig utvikling av handelen forutsetter at handelen blir mer diversifisert, og at det ensidige mønsteret for nord-sør-handel brytes. Da er det særlig viktig å utvikle handelen med nabolandene, men det er også viktig å videreutvikle sør-sør-handelen på tvers av regionale grenser.
- Det er viktig å involvere privat sektor både på norsk side og i samarbeidslandene. Utvikling av innovative ideer og prosjekter i privat sektor er avgjørende for å oppnå gode resultater. Uten aktiv medvirkning fra næringslivet i både mottaker- og giverland vil det være vanskelig å oppnå bærekraftig vekst i handel og eksportinntekter.

3. Eksisterende samarbeid

Med utgangspunkt i at det handelsrettede utviklingssamarbeidet inndeles i tre kategorier (jf. figuren i kap.1), kan det fastslås at det fra norsk side allerede gjøres en betydelig innsats innenfor alle tre kategoriene. Innsatsen i kategori 2 og 3, handelsrelatert infrastruktur og styrking av produksjonskapasitet, har imidlertid i liten grad vært definert som handelsrelatert. Det gjelder blant annet virksomheten til Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfund), som har betydelige ressurser til disposisjon for næringsutvikling.

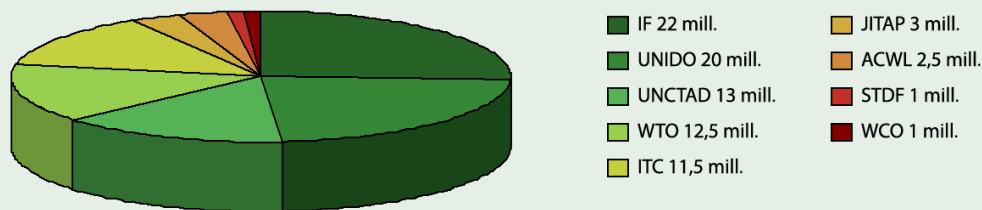
Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene er store bidragsytere til finansiering av infrastruktur i utviklingsland. Norge bidrar til dette formålet gjennom årlige kjernebidrag til

disse institusjonene. I tillegg gir Norge øremerkede bidrag til blant annet et fond i Verdensbanken som bidrar til å styrke rammebetingelsene for investeringer i infrastruktur og fokusere på hindringene for effektiv handel i utviklingsland.

Norges handelsrettede utviklingssamarbeid slik det hittil har vært definert, har i stor grad dreid seg om handelsrelatert faglig bistand og kapasitetsbygging, som er blitt innrapportert til Doha-databasen (WTO/OECDs "Trade Capacity Building Database"). Støtten har hovedsakelig gått gjennom multilaterale fond, hvor Norge er en av de aller største bidragsyterne.

Fra norsk side har man prioritert å gi betydelig støtte til Det integrerte rammeverk for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede land (IF). IF anses som en særlig formålstjenlig kanal for å styrke den nasjonale kapasiteten på handelsområdet og å integrere

Norges finansielle støtte til et utvalg multilaterale organisasjoner i 2007 (i norske kroner)

handelsrelaterte aspekter i de nasjonale utviklingsstrategiene. For nærmere omtale av IF, se kapittel 4 og vedlegg 2.

FNs konferanse for handel og utvikling (UNCTAD) har fått norsk støtte til faglig bistand og kompetansebygging på områdene investeringer, konkurranse og handelsforhandlinger, samt til ulike tiltak rettet mot MUL. Norge har videre støttet opprettelsen av et regionalt ASYCUDA-senter for det østlige og sørlige Afrika (automatisert system for tollinformasjon) basert i Dar es Salaam. Det er innledet samarbeid med Verdens tollorganisasjon (WCO) og Toll- og avgiftsdirektoratet med sikte på å styrke tolladministrasjon, med hovedvekt på Afrika sør for Sahara.

Gjennom støtten til Det internasjonale handelssenter (ITC) har det blitt lagt særlig vekt på å finansiere organisasjonens programmer for å styrke kapasiteten i privat sektor. Støtten har gått til programmer for å fremme sør-sør-handelen med spesielt fokus på Afrika, utarbeidelse av nasjonale eksportstrategier, støtte til små og mellomstore bedrifter når det gjelder å ta i bruk elektroniske hjelpemidler og til å integrere svake grupper i utviklingslandenes økonomi. Norge har også støttet et samarbeidsprogram for handelsrelatert faglig bistand for afrikanske land (JITAP) som er ITCs, UNCTADs og WTOs felles program for å fremme handel og WTO-relatert handelskompetanse i Afrika.

Videre har Norge gjennom FNs organisasjon for industriell utvikling (UNIDO) støttet programmer innen standardisering og produktkontroll, hovedsakelig med en regional tilnærming både i Asia og Afrika. Det er også innledet et samarbeid med STDF (the Standards and Trade Development Facility). Det felles fond for råvarer (CFC) har mottatt norsk støtte til finansiering av tiltak for å bedre konkurranseevnen og øke bearbeidingsgraden for ulike råvarer som produseres i utviklingsland.

Gjennom støtten til WTO og det såkalte Doha-fondet (Doha Development Agenda Global Trust Fund – DDAGTF) har Norge bidratt til å finansiere faglig bistand til opplæring i WTOs regelverk, med særlig vekt på å imøtekomme MULs behov. Det er dessuten gitt støtte til rådgivningssenteret for WTOs regelverk (ACWL), som gir gratis rådgivning på WTOs regelverk til MUL og andre utviklingsland. Videre bistår ACWL utviklingslandene med å forsvare egne interesser i tvisteløsningssaker i WTO. Det er ytt reisestøtte for at delegater fra MUL skal ha mulighet til å delta i viktige WTO-relaterte møter, bl.a. WTOs ministerkonferanser, WTO Public Forum og WTOs forhandlingsgruppe for handelsfasilitering.

Det finnes flere ordninger som skal bidra til å styrke fysisk og institusjonell infrastruktur, utvikle kompetanse og stimulere til etableringer og investeringer i utviklingsland. Dette inkluderer den omfattende støtten gjennom Norfund, som

skal brukes til lønnsomme investeringer i utviklingsland med særlig fokus på de fattigste og minst utviklede landene og på Afrika sør for Sahara. Handlingsplanen vil knytte an til eksisterende norske samarbeidsmekanismer for næringslivet, som Norfund, Norads tilskuddsordninger for handel og næringsutvikling og Veiledningskontoret for næringsutvikling i sør.

Det arbeides videre med et konsept for strategisk partnerskap (Public Private Partnership – PPP) mellom norske myndigheter, norske bedrifter, nasjonale myndigheter og lokalt næringsliv, som skal bidra til forbedringer langs hele verdikjeden. Samarbeidet med kunstgjødselprodusenten Yara International er et eksempel på dette.

Norad har samarbeidsprogrammer, f.eks. Matchmaking-programmet, som skal fremme kommersielt samarbeid mellom små og mellomstore bedrifter i Norge og utvalgte utviklingsland. Norsk import fra utviklingsland er et konkret bidrag til å øke disse landenes eksport. Arbeidet med å stimulere til økt import til Norge støttes blant annet gjennom Handels- og Service-næringens Hovedorganisasjon (HSH). Det gis også støtte til organisasjoner og bedrifter som arbeider for etisk handel.

Norges handelsavtaler med utviklingsland, gjennom EFTA-samarbeidet eller bilateralt, er av betydning for importen fra utviklingsland. Norge har inngått slike avtaler med en rekke utviklingsland (for eksempel SACU) og er i ferd med å fremforhandle flere. I enkelte av disse avtalene inngår handelsrettet utviklings-samarbeid, og dette aspektet vil kunne videreutvikles ytterligere.

Den norske GSP-ordningen for tollpreferanser til utviklingsland har siden 2002 gitt toll- og kvotefri markedsadgang for alle varer fra MUL. Regjeringen har i 2006–2007 foretatt en gjennomgang av GSP-ordningen for å vurdere ytterligere forbedringer, jf. rapporten "Utviklingslandenes markedsadgang til Norge". Ett av resultatene av gjennomgangen er at det i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2008 legges opp til å utvide ordningen for toll- og kvotefri markedsadgang til å gjelde for 14 lavinntektsland i tillegg til de 50 minst utviklede landene. Samtidig legges det vekt på informasjons- og utviklingstiltak slik at de fattigste landene blir bedre i stand til å utnytte den åpne markedsadgangen de har.

4. Satsingsområder

Den eksisterende norske innsatsen vil bli videreført og videreutviklet blant annet gjennom organisasjoner som UNCTAD, WTO og ACWL. I tilknytning til forbedringer i den norske GSP-ordningen som forventes iverksatt fra 1.1.2008, tas det sikte på målrettet innsats for at de fattigste landene skal gjøre mest mulig aktiv bruk av den toll- og kvotefrie markedsadgangen de har til Norge. Arbeidet vil også bli videreført når det gjelder miljørelaterte sider ved handelen, blant annet gjennom utredningsarbeid i OECD. Denne handlingsplanen vil bli sett i sammenheng med handlingsplanen for miljørettet utviklings-samarbeid (www.regjeringen.no).

Den nye satsingen vil bli konsentrert om noen utvalgte områder som vi fra norsk side legger særlig vekt på, og som også er prioritert fra utviklingslandenes side. I tråd med anbefalingene fra WTOs arbeidsgruppe vil opptrappingen særlig skje gjennom utvalgte multilaterale organisasjoner, med hovedvekt på det styrkede integrerte rammeverket – EIF. Satsingen fokuserer på tre tematiske områder: Godt styresett, regional handel samt kvinner og handel.

Godt styresett og korrupsjonsbekjempelse

En av hovedsatsingene i norsk utviklingspolitikk er å bidra til godt styresett og bekjempelse av korrupsjon, som er en vesentlig del av den større nasjonsbyggingsagendaen. Temaet står også sentralt i det handelsrettede utviklings-samarbeidet. Regjeringens ønske om å bidra aktivt og konstruktivt til styrkingen av det multilaterale handelssystemet gjennom WTO er blant annet begrunnet med at det er i Norges og verdenssamfunnets interesse å videreutvikle et regelbasert multilateralt handelssystem for gjennom dette å fremme rettferdig global styring på handelsområdet. Den grunnleggende målsettingen, både globalt og på landnivå, er å utvikle gode styringssystemer, forutsigbarhet og åpenhet og dermed også skape gode rammebetingelser for handel, investeringer og bærekraftig økonomisk vekst. Utviklings-samarbeidet vil på dette området bestå i å styrke særlig de fattigste landenes kapasitet og evne til å delta i internasjonale handelsforhandlinger og til å utvikle handelspolitikk og rammevilkår som fremmer investeringer og legger til rette for eksport.

Handelspolitikk

Mange utviklingsland har svak kapasitet og kompetanse når det gjelder å forholde seg til WTOs regelverk og tvisteløsningssystem. Andre utfordringer går på forhandlingsteknikk og

Handel og vekstmuligheter i det sørlige Afrika: Cashewnøtter fra Mosambik. Landbruksprodukter er blant Afrikas viktigste eksportvarer.

kapasitet til å formulere nasjonale posisjoner og utviklingsstrategier på handelsområdet. Styrket kompetansebygging innen disse områdene er derfor påkrevet. Samtidig vil støtten til MUL bli videreført blant annet med sikte på å gjøre det mulig for disse å delta i viktige handelsforhandlinger og andre handelsrelaterte møter, særlig gjelder dette i WTO.

Aktuelle tiltak:

- Støtte Verdensbankens flergiverfond for integrering av handel i nasjonale utviklingsstrategier.
- Samarbeid med UNCTAD og WTO om kapasitetsbygging på regelverk og forhandlingsteknikk, inkludert utvikling av nasjonale prioriteringer og posisjoner, for MUL og andre lavinntektsland.
- Bidra til å styrke ACWL når det gjelder å bistå MUL og andre utviklingsland med juridisk kompetanse blant annet i tvisteløsningssaker i WTO.

Handelsfasilitering

Handelsfasilitering dreier seg om å redusere tidsbruk og kostnader ved å få varer inn og ut av et land, og å gjøre handelsprosedyrer og tollbehandling enklere, raskere og mer forutsigbare. Dette området er av stor betydning for å utvikle handelen, ikke minst regional handel, og er dessuten viktig for å fremme godt styresett og bekjempe korrupsjon. Et særlig formål er å oppfylle Norges forpliktelser i forhandlingene om handelsfasilitering i WTO ved å legge til rette for aktiv deltakelse fra utviklingsland i disse og ved å sikre tilfredsstillende gjennomføring av en avtale. Norske tollmyndigheter har verdifull kompetanse og erfaring på dette området og er interesserte i å bidra aktivt.

Aktuelle tiltak:

- Samarbeid med UNCTAD om regionale ASYCUDA-sentre i Afrika.
- Videreutvikle det nylig oppstartede samarbeidet med WCO, med deltakelse fra Toll- og avgiftsdepartementet.
- Støtte WTOs fond for handelsfasilitering.
- Yte støtte til Verdensbankens program innen handelsfasilitering.

Standarder og handel

Markedsadgang er ikke tilstrekkelig for å sikre eksport av varer fra utviklingsland. Varene skal leve opp til forbrukernes krav om kvalitet også når det gjelder mattrygghet og produktsikkerhet.

Manglende kunnskap om og kapasitet til å etterleve de standardene som regulerer handelen med mat, dyr og planter begrenser utviklingslandenes eksportmuligheter. Bruk av standarder reguleres blant annet i avtalen om sanitære og plantesanitære standarder (SPS) og avtalen om tekniske handelshindringer (TBT) i WTO. Norge har god kompetanse og erfaring når det gjelder trygg mat og god plante- og dyrehelse gjennom Mattilsynet og andre tilsluttede organisasjoner. Behovet for et samarbeid på dette området er stort, og norske fagmiljøer har sagt seg villige til å bidra.

Aktuelle tiltak:

- Videreføre og trappe opp støtten gjennom UNIDO til programmer innen
- Standardisering og produktkontroll, herunder legge til rette for oppstart av nye programmer, særlig i Afrika.
- Støtte STDFs arbeid på området.
- Støtte arbeidet med akkrediteringssystemer i Afrika.
- Vurdere samarbeid med regionale handelsorganisasjoner som for eksempel Fellesmarkedet for østlige og sørlige Afrika (COMESA) og Det østafrikanske fellesskap (EAC).
- Fagmiljø innen norsk landbruk og fiskeri vil bli trukket inn for å bidra til et effektivt utviklingssamarbeid på dette området.

Etisk og ansvarlig handel

Handlingsplanen legger vekt på å fremme etisk og ansvarlig handel. Det er særlig viktig å bidra til gode lønns- og arbeidsvilkår og til at miljøaspektet ivaretas. Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) spiller en særdeles viktig rolle på dette området. Arbeidstakerrettigheter, arbeidsforhold og miljøregler er viktige elementer for godt styresett, og nødvendige faktorer for å skape et solid rammeverk for bærekraftig internasjonal handel. Ansvarlige produksjonsmetoder, som er en nødvendig forutsetning for ansvarlig handel, må sikre at bedriftene forblir konkurransedyktige. Økonomisk og sosial sikkerhet vil gjøre produsenter og arbeidere i bedre stand til å fremme initiativ på etisk og ansvarlig handel. Roser fra Øst Afrika utgjør en vesentlig del av norsk import fra MUL i Afrika. Mester Grønn importerer alle sine roser fra fairtrade sertifiserte gartnerier. Ca. 40 % av disse rosene markedsføres i Norge i samarbeid med Fair Trade Max Havelaar.

Aktuelle tiltak:

- Opptopping av støtten til etisk og ansvarlig handel både bilateralt og multilateralt, bl.a. gjennom ITC og IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements).
- Støtte til ILOs spesifikke arbeid for et omforent internasjonalt regelverk og normer for arbeidsstandarder.

- Opplysningsarbeid om etisk og ansvarlig handel i samarbeid med relevante norske aktører for å øke bevisstheten rundt dette.

Regional handel

Ofte kan handelshindringene både når det gjelder tollsatser, ikke-tollmessige forhold og infrastruktur være større blant utviklingslandene enn mellom utviklingsland og industrialiserte land. Dette er et problem som ikke minst rammer kystløse stater og som kan være en medvirkende årsak til at disse i mange tilfeller blir liggende etter i utviklingen. Samtidig er det vesentlig for utviklingen av bærekraftig handel og økonomisk vekst at handelen og samarbeidet mellom naboland styrkes, slik at handelen kan utvikles og landene kan komme bort fra ensidige handelsmønstre. Det er behov for regionale diagnoser og finansiering av regional infrastruktur, både fysisk og institusjonell. Utviklingsbankene og andre internasjonale organisasjoner har den nødvendige ekspertisen og økonomiske tyngden til å støtte utbyggingen av fysisk infrastruktur og bidra til at det opprettes nødvendige rammebetingelser. Norge gir betydelige midler til for eksempel Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA) som hvert år bidrar med milliarder av kroner til dette formålet. I tillegg kan norske, øremerkede bidrag til for eksempel Verdensbanken, de regionale utviklingsbankene og ITC bidra til at det gjennomføres blant annet

diagnosestudier og tiltak som krever særskilt oppmerksomhet og som er av særlig stor betydning for landene.

Aktuelle tiltak:

- Styrke de regionale institusjonenes kapasitet på handelsområdet, hovedsakelig gjennom aktuelle FN-organisasjoner, ITC og utviklingsbankene.
- Bidra til finansiering og oppfølging av regionale diagnosestudier og tiltak gjennom Verdensbanken, inkludert prosjekt på regional infrastruktur.
- Vurdere muligheten for nærmere samarbeid med andre nordiske land, for eksempel gjennom spesifikke regionale programmer.

Kvinner og handel

Internasjonalt og fra norsk side gjøres det allerede mye for å styrke kvinners deltakelse i økonomisk virksomhet. Regjeringen lanserte 8. mars 2007 en handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet (www.regjeringen.no). Norge er også den største bidragsyteren til Verdensbankens flergiverfond for integrering av kvinner i økonomisk sektor ("Gender as Smart Economics"). Kvinners deltakelse og vilkår i den formelle og uformelle økonomien må styrkes. Handelspolitikk og handelsavtaler må legges til rette slik at kvinner kan få de samme muligheter og fordeler av økt

handel og økonomisk vekst som menn. Handelsliberalisering kan bidra til fattigdomsreduksjon, også for kvinner, særlig i land hvor handel har gitt vekst i sysselsettingen. Flere studier viser imidlertid at utviklingstrekk i den internasjonale handelen også kan ha særlig negative effekter for kvinner både som arbeidere, produsenter og konsumenter.

Aktuelle tiltak:

- Styrke innsatsen gjennom multilaterale organisasjoner som ITC og UNIDO, til blant annet egne programmer rettet mot kvinner og handel.
- Sikre integrering av kjønnsperspektivet i alt handelssamarbeid, blant annet gjennom spesifikke arbeidsmarkedstiltak som gir kvinner en positiv posisjon innen nasjonal, regional og internasjonal handel.
- Yte strategiske bidrag på likestillingsområdet i regionale og subregionale handelsorganisasjoner.
- Styrke kompetansen når det gjelder sammenhengen mellom kvinner, handel og utvikling i nært samarbeid med partnerne i utviklingssamarbeidet.

Det styrkede integrerte rammeverket for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede landene (EIF)

I tillegg til de tre satsingsområdene legges det særlig vekt på å bidra til den internasjonale satsingen for å styrke og videreutvikle Det integrerte rammeverket for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede land (IF). IF er en mekanisme basert på et samarbeid mellom UNDP, UNCTAD, ITC, WTO, IMF og Verdensbanken. Norge anser IF som et viktig instrument for handelsrettet samarbeid med MUL. IF har imidlertid slitt med manglende lokal forankring og eierskap og har dessuten hatt begrensede midler til å finansiere handelsrelaterte aktiviteter. I 2005 ble IF et hovedtema i den internasjonale satsingen på handelsrettet utviklingssamarbeid gjennom vedtak i Verdensbanken/IMFs utviklingskomité og på WTOs ministerkonferanse i Hongkong. Deretter har en arbeidsgruppe utarbeidet grunnlaget for et styrket integrert rammeverk - EIF. Det ble holdt en bidragskonferanse for EIF i Stockholm 25. september 2007.

Morgendagens kvinnelige entreprenører og næringsdrivende. Patricia Francis, administrerende direktør for ITC, sammen med en deltager i et opplæringsprogram organisert av "Small Industries Development Organisation" i Tanzania.

Formålet med EIF er å integrere handelsområdet i MULs utviklingsstrategier slik at handel kan bli et effektivt verktøy for fattigdomsbekjempelse. EIF tar sikte på å styrke den nasjonale kompetansen og eierskapet gjennom opprettelse av og støtte til en nasjonal gjennomføringsenhet, og sikrer en strukturert og forenklet dialog med givene. En handelsdiagnose som danner utgangspunkt for myndighetenes prioriteringer på

handelsområdet, ligger til grunn for innsatsen gjennom EIF og for dialogen med givene.

Med sitt fokus på nasjonalt eierskap og giversamarbeid kan EIFs mål og struktur bidra positivt til praktisk gjennomføring av viktige målsettinger som "ett FN" på landnivå. EIF bli en hovedkanal for det handelsrettede utviklings-samarbeidet med de fattigste landene.

5. Resultatoppfølging og evaluering

Samtlige deltakere i det handelsrettede utviklingssamarbeidet har ansvar for å rapportere fremgang og resultater. Det må settes klare mål for innsatsen når det gjelder både kvantitet og kvalitet. Utviklingslandene krever, rettmessig, at de rike landene innfrir sine løfter om økte og addisjonelle bidrag. På den bakgrunn utvikles det en global overvåkningsmekanisme for handelsrettet utviklingssamarbeid. Overvåkningen vil skje på tre nivåer: globalt, gjennom egenvurdering av givene (multilaterale og bilaterale), og gjennom egenvurdering av mottakerne. WTOs hovedråd vil avholde årlige møter for å gå gjennom det handelsrettede utviklingssamarbeidet. Den første årlige gjennomgangen vil finne sted i november 2007, som en konkret og direkte oppfølging av rapporten fra WTOs arbeidsgruppe (jf. vedlegg 1). Handelsrettet utviklingssamarbeid vil også bli et fast element i WTOs periodiske handelspolitiske gjennomganger av hvert enkelt medlemsland.

Norge vil søke å bidra aktivt til at resultatoppfølgingen og evalueringen blir best mulig, med utgangspunkt i både den globale overvåkningsmekanismen og spesielle norske krav til bruk av finansielle bidrag. Følgende punkter kan fremheves i den forbindelse:

- Hovedinstrumentet for resultatstyring, planlegging og rapportering er Regjeringens årlige forslag til statsbudsjett.
- Rapportering om ressursbruk og bevilgninger til innsatsområdene i handlingsplanen skal baseres på det internasjonale rapporteringssystemet fra OECDs utviklingskomité (DAC).
- Det tekniske arbeidet med rapportering til eksisterende databaser og utvikling av kjønnsespesifikk statistikk og informasjon som grunnlag for rapporteringen, skal prioriteres.
- Det skal legges vekt på aktiv deltakelse i arbeidet i WTOs organer, spesielt i den årlige debatten i WTOs hovedråd.
- De multilaterale organisasjonene, hvor hoveddelen av den norske støtten kanaliseres, har egne resultatmål for sine aktiviteter og gjennomfører evalueringer basert på egne kvalitetssikrings- og resultatsystemer. Gjennom deltakelse i styrende organ, rammeavtaler og kontinuerlig dialog vil Norge følge aktivt opp rapporteringen fra disse organisasjonene for å sikre at norske ressurser brukes på best mulig måte og at bruken er i tråd med forutsetningene for støtte. Det vil bli foretatt en løpende vurdering av om det skal tas initiativ til egne norske evalueringer, eventuelt i samarbeid med andre givere.
- Norad har et spesielt ansvar for kvalitetssikring av norsk bistand.

WTOs visepresident Valentine Rugwabiza og Norges statssekretær Anne Stenhammer på et regionalt møte for Afrika i Dar es Salaam. Dette møtet var et av tre regionale samlinger i forberedelsen til WTOs første globale gjennomgang på "Aid for Trade" i Genève i november 2007.

- Norfund har et spesielt ansvar for å sikre optimale resultater av sine tiltak for å fremme utviklingen av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland.
- En åpen dialog vektlegges. Det vil bli holdt løpende kontakt med ulike samarbeidspartnere med sikte på en kritisk vurdering av resultatene og for å få konstruktive innspill. Dette vil omfatte internasjonale organisasjoner og partnere i utviklingsland, samt næringsliv og relevante organisasjoner og institusjoner i Norge.
- I oppfølgingsprosessen vil det bli holdt konsultasjonsmøter i et rådgivende utvalg bestående av representanter for norske institusjoner og organisasjoner. Disse representantene ble også konsultert i forbindelse med utarbeidelsen av denne handlingsplanen.
- Handlingsplanen og oppfølgingsarbeidet vil bli grundig vurdert etter tre år. I den forbindelse skal det blant annet vurderes om man skal gå inn på nye satsingsområder, for eksempel ved å øke tiltak relatert til klima og miljø.

Vedlegg 1: WTO Task Force on Aid for Trade

WTOs arbeidsgruppe for handelsrettet utviklings-samarbeid (WTO Task Force on Aid for Trade) ble etablert på bakgrunn av vedtak fra WTOs ministerkonferanse i Hongkong i desember 2005. Arbeidsgruppen avla sin rapport i juli 2006. Rapporten fikk deretter tilslutning fra WTOs medlemsland. WTOs hovedråd vil høsten 2007 vurdere status for oppfølgingsarbeidet. Rapporten er et relativt kortfattet dokument som finnes på WTOs internettsider. Her gjengis samtlige punktvisse anbefalinger i rapporten samt det avsluttende punktet om "next steps":

Recommendations: Strengthening the "demand side"

- Implement the recommendations for an enhanced Integrated Framework.
- Establish effective national coordination, involving all relevant stakeholders, including the private sector, with a view to identifying the strengths and weaknesses of economies as a whole, and the particular challenges facing the trade sector.
- Explore the necessity of establishing a similar, but separately funded, in-country-process for non-LDCs "International Development Assistance (IDA)-only" countries, if such mechanisms do not already exist or can be improved upon.
- Urge agencies, donors and governments in other developing countries to work together to establish similar processes if they do not already exist. These processes should be modelled to the specific circumstances and needs of the country concerned,

building on what already exists where possible and appropriate.

- Urge donors and agencies, together with regional banks and organizations, to step up their efforts to identify regional, sub-regional and cross-border needs, including those related to regional integration.
- Establish a system of data collection and analysis at country level.

Recommendations: Strengthening donor "response", donors and agencies should:

- integrate trade and growth issues more effectively in their aid programming;
- further strengthen their trade expertise both in the field and in capitals;
- use needs assessment processes (where available), and their results, as a basis for their programming;
- move towards a programme/sector/budget approach, if country owned, if mainstreamed in national development strategies and if a robust system of financial accountability is in place;
- make targeted funds available for building infrastructure and removing supply-side constraints – over and above capacity building and technical assistance – perhaps as co-financing with multilateral development banks; and
- consider channelling Aid-for-Trade Funds multilaterally, when appropriate.

Recommendations: Strengthening the bridge between "demand" and "response"

- Recipient countries should mainstream trade into national strategies, such as PRSPs, formulate trade

strategies, and propose priority trade projects for donor financing.

- The division of responsibility for funding and implementing Aid-for-Trade projects and programmes should be addressed through country-based processes such as PRSPs or Consultative Groups, if necessary complemented with a partner conference focusing specifically on trade-related support, convened once countries have integrated trade into their national strategies.
- A National Aid-for-Trade Committee could be established, where necessary, to ensure trade mainstreaming in national development strategies, determine country needs, set priorities, assist in matching "demand" and "response", and help in evaluation. Tasks could include identifying co-financing or leveraging funds from other larger funds, as well as assessing adjustment needs and brokering financing for such programmes. Recipient countries could request agencies to perform a coordinating role.
- Partners should commit to contributing to the implementation of trade strategies and identified priority projects and programmes. The resulting plan should incorporate a results-based management framework resting on – and reinforcing – mutual accountability. Indicators of progress should be agreed.
- Promote the involvement of local, regional and private-sector actors, as well as South-South cooperation through triangular schemes.

Recommendations: Regional level

- Strengthen the following functions in relation to regional, sub-regional and cross-border issues:
 - diagnosis of needs;

- costing of projects;
- preparation of project proposals; and
- the coordination of donor response, including brokering and co-financing of needs that at present are difficult to finance through country-based processes, (e.g., cross-border infrastructure and policy-integration projects).
- Assign responsibility for these functions. In doing so, priority should be given to improving and strengthening existing mechanisms, including those at the multilateral and regional level, before considering a new mechanism. In exploring the most efficient solution, the conclusions from the discussions at the forthcoming Development Committee should be taken into account. Any solution should involve all relevant stakeholders and give priority to existing regional integration programmes that lack funding.
- Explore the merits of establishing a Regional Aid-for-Trade Committee, comprising sub-regional and regional organizations and financial institutions, to oversee the implementation of the sub-regional and regional dimensions of Aid for Trade, to report on needs, responses and impacts, and to oversee monitoring and evaluation.

Recommendations: Global level

- Strengthen the following functions in relation to global issues:
 - the collection and analysis of data on trade policies and their impact, the facilitation of knowledge sharing, and the development of guidelines. Funding for such activities needs to be secured;
 - provision of information on existing Aid-for-Trade instruments and expertise; and

- matching and brokering unfunded TRA-needs and available donor funding for such projects and programmes.
- Assign responsibility for these functions. In doing so, priority should be given to improving and strengthening existing mechanisms before considering the establishment of a new clearing house at the global level.
- Donors should report on funds dedicated for Aid for Trade, how they intend to meet their announced Aid-for-Trade targets, the Aid-for-Trade categories covered, and their progress in mainstreaming trade into their aid programming.
- Multilateral and regional actors should be encouraged to report regularly on their Aid-for-Trade activities, progress and impact. When appropriate these actors – including the OECD/DAC – should be asked to assist in providing input and in the organization of the periodic Aid-for-Trade review in the WTO.

Recommendations: Strengthening monitoring and evaluation

- A global periodic review of Aid for Trade should be convened by a monitoring body in the WTO, based on reports from several different sources, to be published if feasible on the WTO web page:
 - from the country level;
 - from donors;
 - from the regional level;
 - from relevant multilateral agencies; and
 - from the private sector.
- Mechanisms to facilitate reporting to the global monitoring body should be enhanced, including the possibility of a notification process for WTO Members.
- The global periodic reviews should be followed by an annual debate on Aid for Trade convened in the WTO General Council to give political guidance on Aid for Trade.
- Recipient countries should report on the trade mainstreaming in national development strategies, such as the PRSPs, the formulation of trade strategies, Aid-for-Trade needs, donor responses, and implementation and impact. The primary responsibility for reporting to the global monitoring body would lie with the National Aid-for-Trade Committee.
- An assessment of Aid for Trade – either as a donor or as a recipient – should be included in the WTO Trade Policy Reviews.
- Evaluation of country-needs identification, trade mainstreaming in national strategies and PRSPs, donor response and impact on the ground in relation to stated objectives, should be promoted and funded.
- The scope of the Joint WTO/OECD Database should be reviewed in light of the Task Force's definition of Aid for Trade. It should also be updated based on more accurate identification of needs (and the responses) by both providers and recipients of Aid for Trade.

Next steps

These recommendations are directed to many different actors. The Task Force suggests the following next steps:

- urges Members to expeditiously implement the recommendations of the Task Force.
- urges the Director-General to use these recommendations in pursuing his mandate to consult on "appropriate mechanisms to secure additional financial resources for Aid for Trade" so that the joint mandate in Paragraph 57 of the Hong Kong Declaration can be implemented in a holistic manner.
- invites the Director-General to communicate these recommendations to relevant agencies and organizations and to urge Ministers at the upcoming Development Committee Meeting in Singapore to give consideration to these recommendations and to encourage the Bank and the Fund to ensure adequate follow-up and to report on the results at the 2007 Annual meeting.
- invites the Director-General to continue, under his coherence mandate, a dialogue on how recommendations targeted at the agencies could be implemented, including where responsibility for implementation should lie.
- invites the Director-General to establish an ad hoc consultative group to take forward the practical follow-up of these recommendations.
- invites the Director-General to begin examining how to implement the recommendations regarding WTO monitoring of Aid for Trade.
- invites the Director-General to convene, at an appropriate time, an initial review of Aid for Trade, with the participation of all relevant stakeholders.
- suggests, after the completion of the DDA, that the Secretariat conduct an assessment of associated Aid-for-Trade needs in developing countries, particularly those most affected, including LDCs, and of how Aid for Trade can contribute to the development dimension of the DDA

Vedlegg 2: Integrated Framework (IF)

Hva er IF?

Det integrerte rammeverket for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede landene (IF) er en mekanisme for koordinert kapasitetsbygging for å bistå de minst utviklede landene med å få handel inn i sine utviklingsplaner, slik at landene kan integreres i det multilaterale handelssystemet og i den globale økonomien. IF ble opprettet som følge av WTOs ministerkonferanse i Singapore i 1996 som et felles initiativ fra UNDP, UNCTAD, ITC, WTO, Verdensbanken og IMF. UNDP har vært IFs fondsforvalter siden starten, mens de styrende organene ("IF Working Group" og "IF Steering Committee") har hatt tilhold i Genève og har benyttet WTO som sitt sekretariat.

Det spesielle med IF er at sentrale prinsipper ved Pariserklæringen – som nasjonalt eierskap og giverkoordinering – legges til grunn for aktiviteten. Sentralt i IF er diagnosestudiene (diagnostic trade integration studies) og den "aksjonsmatrisen" som følger av diagnosene og som angir hva myndighetenes prioriteringer på handelsområdet i et land vil være.

Til IF er det opprettet et "global trust fund" som har finansiert diagnosestudier i hvert deltakende land og bidratt finansielt (innen en ramme på USD 1 mill. per land) til prioriterte prosjekter som oppfølging av diagnosestudiene. IF har hittil vært støttet finansielt av ca. 15 bilaterale givere, hvorav Norge frem til 2006 har vært den største bidragsyteren.

Det styrkede IF (EIF)

Verdensbankens og Det internasjonale pengefondets utviklingskomité anbefalte i 2005 en styrking av IF, noe WTOs ministermøte i Hongkong gav sin tilslutning til. Det styrkede IF skal tilføres økte og forutsigbare finansielle ressurser, styrkes på landnivå og dessuten få en forbedret beslutnings- og forvaltningsstruktur for å sikre en effektiv oppfølging og gjennomføring av diagnosestudiene/aksjonsmatrisene.

For å oppfylle disse målsettingene er EIF vesentlig endret sammenlignet med foregående generasjoner IF. Det er tatt visse organisatoriske grep både i Genève og på landnivå for å styrke strukturen, forankringen og eierskapet; de ulike rollene er klargjort ved arbeidsbeskrivelser; og det er lagt til rette for å utløse ekstra finansielle ressurser på landnivå. Det globale fondet – som er en multilateral mekanisme – skal heretter finansiere sekretariatsfunksjonen i Genève, kapasitetsbygging på landnivå, diagnosestudier og en mer avgrenset oppfølging av diagnosestudiene.

Den finansielle forutsigbarheten er også søkt forbedret i EIF ved at giverne oppfordres til å gi flerårige tilsagn. Det er forutsatt og lagt til rette for at en vesentlig del av det styrkede IF skal finansieres ved å utløse bilaterale ressurser på landnivå. Hvert land skal dessuten få flere finansielle ressurser til å gjennomføre diagnosestudier/aksjonsmatriser.

Det styrkede IF er kostnadsberegnet til USD 400 mill. over 5-årsperioden 2007–2011. USD 250 mill. skal finansieres over det globale fondet, mens de resterende USD 150 mill. forutsettes finansiert ved bilaterale midler.

Det ble avholdt en bidragskonferanse for EIF 25. september 2007 i Stockholm. Møtet ble vellykket idet det kritiske målet for å sette i gang arbeidet ble nådd, samtidig som flere nye givere kom til

Forkortelser

ASYCUDA	Automated System for Customs Data/ Automatisert system for tollinformasjon	ITC	International Trade Centre/ Det internasjonale handelssenter
ACWL	Advisory Centre on WTO Law/ Rådgivningssenteret for WTOs regelverk	JITAP	Joint Integrated Trade Related Assistance Program for Africa/Samarbeidsprogram for handelsrelatert faglig bistand for afrikanske land
COMESA	Common Market for Eastern and Southern Africa/Fellesmarkedet for østlige og sørlige Afrika	LDC	Least Developed Countries/ De minst utviklede landene
CFC	Common Fund for Commodities/ Det felles fond for råvarer	MUL	De minst utviklede landene
DAC	Development Assistance Committee/ Utviklingskomiteen (i OECD)	Norad	Direktoratet for utviklingssamarbeid
DDA	Doha Development Agenda, den pågående forhandlingsrunden i WTO	Norfund	Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland
DDAGTF	Doha Development Agenda Global Trust Fund/ Det globale fondet for den pågående forhandlingsrunden i WTO	OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development/ Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling
Doha-runden	Uformell betegnelse på DDA	PRSP	Poverty Reduction Strategy Paper/ Strategi for fattigdomsreduksjon
EAC	East African Community/ Det østafrikanske fellesskap	SACU	Southern African Customs Union/ Den sørafrikanske tollunionen
EFTA	European Free Trade Association/ Det europeiske frihandelsforbund	SPS	Sanitary and Phytosanitary Measures/ Sanitære og plantesanitære standarder
EIF	Enhanced Integrated Framework/ Det forsterkede integrerte rammeverk for handelsrelatert teknisk assistanse til de minst utviklede land	STDF	Standards and Trade Development Facility
FN	United Nations/ Forente nasjoner	TBT	Technical Barriers to Trade/ Tekniske handelshindringer
GSP	Generalized System of Preferences/ Tollpreferanse-system	TRA	Trade Related Assistance/ Handelsrelatert assistanse
HSH	Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon	UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development/ FNs konferanse for handel og utvikling
IDA	International Development Association, del av Verdensbanken som gir lån til de fattigste landene	UNDP	United Nations Development Program/ FNs utviklingsprogram
IF	Integrated framework/ Det integrerte rammeverk for handelsrelatert teknisk assistanse til de minst utviklede land	UNIDO	United Nations Industrial Development Organisation/ FNs organisasjon for industriell utvikling
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements/ Den internasjonale føderasjonen for organiske jordbruksbevegelser	WB	World Bank/ Verdensbanken
ILO	International Labour Organisation/ Den internasjonale arbeidsorganisasjonen	WCO	World Customs Organisation/ Verdens tollorganisasjon
IMF	International Monetary Fund/ Det internasjonale valutafondet	WTO	World Trade Organisation/ Verdens handelsorganisasjon

Fotografier:
Forside, innside av forside, side 19, side 22: Lars Vaagen/ Utenriksdepartementet
Bakside, side 16: Anne Heidi Kvalsøren/ Utenriksdepartementet
Innside av bakside: D. Girard
Side 5: Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementet
7. juni plassen/ Victoria Terrasse 7/11
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo
Telefon: 22 24 36 00

November 2007

www.ud.dep.no
post@mfa.no

Design: Torbjørn Vagstein
Trykket av Utenriksdepartementets hustrykkeri

ISBN: 987-82-7177-283-3
Publikasjonsnummer: E-831B